

Du höst och kyla!
Oktober månad år 1997

M ledetidningen

I detta nummer:

* Viktiga saker, TEMA: år 1550-1580, Friherrevealet, Inbördes, kämpahelgen och annat informativt och kul.

HALLÅ!!!!

Läser ni medlemmar tidningen egentligen?

Ibland undrar jag!

Jag samlar in material för att ni ska kunna läsa er till vad som händer i landet, men jag undrar ibland varför jag gör det när ni ändå ringer och frågar efter de uppgifter som faktiskt STÅR i tidningen!

Fattar ni vad less man blir på att göra tidningen då?

Jag har nu tre olika ämbeten plus heltidsstudier samt att jag nu är sambo och gärna vill hinna umgås lite med Nikke. Att då lägga ner så mycket tid som jag gör på Medeltidningen varje månad börjar kännas tufft!

Om ni inte skärper er och börjar att läsa vad som faktiskt står i den så blir det ingen tidning, inte gjord av mig i allafall!

Nu när jag ändå är igång och "skäller", när ni vet att ett evenemang är nära och det nu INTE står i tidningen om när, var och hur, då är det upp till er att ta reda på uppgifterna själva. Vi kommer INTE att köra fler telefonkedjor för att fråga er om ni ska med hit eller om ni ska med dit!

Dessutom, när vi har ett senaste anmälningsdatum till våra egna evenemang, HÅLL DET!!!!

Nu har jag sagt allt gnäll som jag har på hjärtat!

Jag behöver nu mer material till kommande nummer! Temat är ju snart slut och det kommer att bli ett väldigt fattigt innehåll annars!

Vad vill du läsa om?

Vad har du för artiklar på gång?

Hittat en kul text?

Tips på bra affärer?

Kom på något, NUUUU!! Snälla!

Kram på er alla från eder höstgnälliga Gwendolyn

Tema 1550-1580

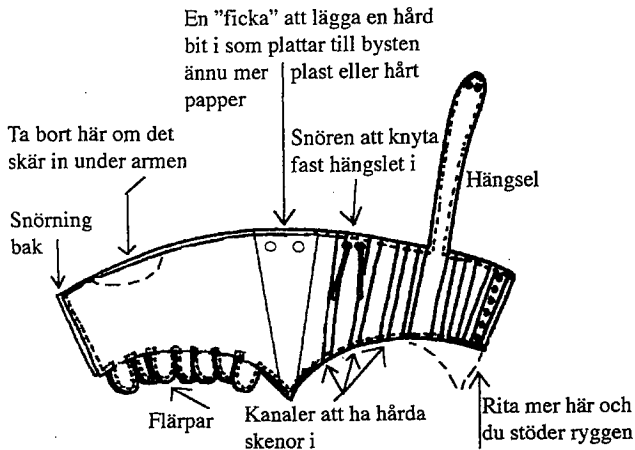
Överst är det låg klass
längst ner är det överklass
och i mitten är det sålunda
mellanklass!

Tema 1550-1580

Då var det dags att skriva om 1500-talet då. Mycket skojiga kläder finns under detta århundrade och jag ska försöka att beskriva dem "alla" så gott jag bara kan.

För oss tjejer är det enligt mig bäst att börja med korsetten och "krinolinen", eftersom det är de måtten som man använder till klädsömnaden.

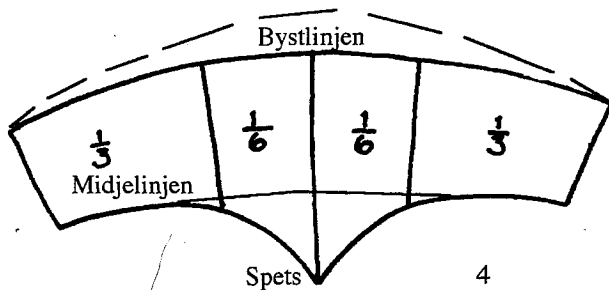

Detta är olika modeller av en korsett på samma skiss. Du kan ha hängslen, "flärpar" nere vid midjan som gör det bekvämare samt ta bort/lägga till på korsetten för ökad bekvämlighet, pga platsbrist kan jag inte gå igenom dem alla, men är du intresserad så prata med mig så berättar jag mer!

Själv var jag lat och köpte mig en korsett på Emmaus för 20:-, men den är ju inte utformad efter mig så den är inte alls bekväm!

Korsett; Enligt den bok jag använt mig av så kan man mäta sig fram till hur korsetten ska göras. Måtten du behöver: bystmått minus ca 5 cm, midjemått minus ca 5 cm och måttet mellan armhålan ner till midjan minus ca 2,5 cm. Du bör ha en aning om hur lång den ska vara från övre kanten ner till spetsen.

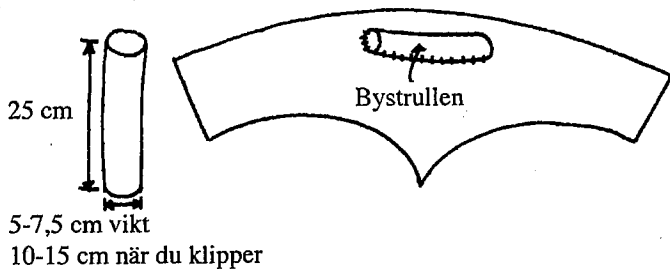
A. Ta ett stort papper och dra en kurvad linje (stor byst= lite rundare kurva, se skissen) som är lika lång som ditt bystmått. Dra sedan linjer (måttet midja-armhåla minus ca 2,5 cm) från kurvan och rakt nedåt på flera ställen. Dra sedan en parallell linje till den första som är lika lång som ditt midjemått, använd allä utmärkta punkter. Dra streck mellan de två kurvorna så att

du får bakkanten. Dra ett rakt streck från mittens övre kant ned till där din spets ska sluta. Dela in midjestrecket i tre lika stora bitar. Mittenbiten blir delad precis som på skissen bredvid. Dra en mjuk linje från spetsen till vardera midjekanten.

Tema 1550-1580

Tyget i korsetten bör vara starkt och tåligt. Glöm inte att rita ut hängslen om du vill ha sådana. Sätt dem långt ut vid bysten så de inte tittar fram under klänningen senare. Sy ihop allt och gör snöringen till ryggen klar.

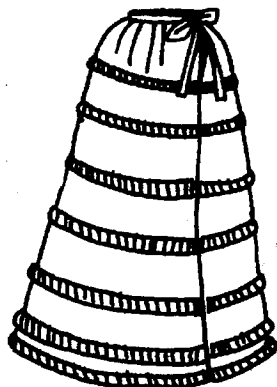
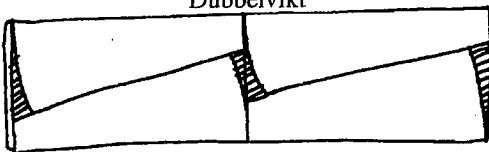
Nu är det dags att göra bystrullen som "puschar" upp bysten. Den bör vara ca 25 cm lång och ca 10-15 cm bred (vilket blir hälften då man sytt ihop den till en rulle). Nästa fast rullen på lämplig höjd så att bysten puffas upp.

För att göra krinolin behöver du följande: ett starkt tyg som inte väger för mycket och "hope-wire" som jag har översatt till vitt spiralsnöre som man har till gardin upphängning (finns på Hemtex ca 9:- metern).

Längden blir från midjan till golvet plus 7,5-10 cm. Midjemåttet blir ditt midjemått plus minst 10 cm. Vidden nertill bör vara 3-4 yards.

Du kan använda ett vanligt kjolmönster och bara lägga till de ändringar som behövs. Jag sydde inte i kanaler att ha spiralsnöret i utan sydde fast det direkt på insidan av tyget i krinolin. Arbetsparande!!!

Dubbelvikt

Sy ihop alla delar av tyget men lämna så pass mycket öppet nedanför midjan baktill så att du med lätthet kan komma i och ur. Sy i ett knytband i midjan. Jag gjorde så att jag hängde upp krinolin i en dörrkarm så att jag kom åt att nåla fast spiraltråden innifrån. Att skarva spiraltråden funkar eltejp bra till. Jag har ungefär ca 25 meter spiraltråd i min krinolin vad jag vet! Så småningom ser krinolin ut som på bilden bredvid!

Jag vill bara påpeka att allt jag skrivit är så som jag har tolkat boken!!!!!!

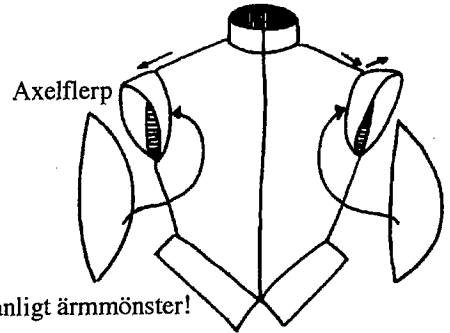
Vill ni läsa själva eller få mer information ur boken så heter den: Elizabethan Costuming for the years 1550-1580!

På nästa uppslag finns det mer!!!!!!

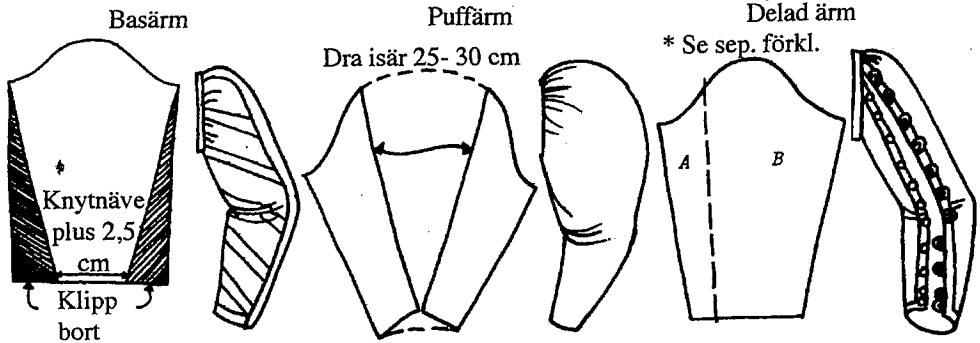
Tema 1550-1580

Här har jag valt att visa olika variationer av kläder! Dock kan jag avslöja att det faktiskt fanns korsetter även för män!!!!!! Detta för att åstadkomma den rätta stilen! Hur ni ska sy får ni läsa i boken för här är det omöjligt att skriva ut måtten till allt. Då skulle hela tidningen handla om det! Boken är ju trots allt ca 200 sidor lång!

Detta är en enkel överdel för både män och kvinnor. Sedan kan man fritt para ihop den med olika ärmar och olika nederdelar! "Axelflerparna" är valfria och kan som synes vara uppåtriktade eller nedåtriktade beroende på hur man syr fast bitarna. Man knyter fast ärmarna eller har dem fastsydda.

Alla ärmar är baserade på ett ursprungligen helt vanligt ärmmonster!

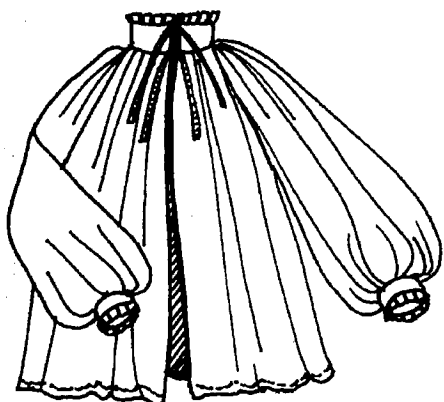

* förklaring!!!! Klipp efter streckad linje och lägg till 2 cm på varje sida klippet. Flytta del A till andra sidan av del B och tejpa ihop dem Nu får du en öppning framtil på ärmen!

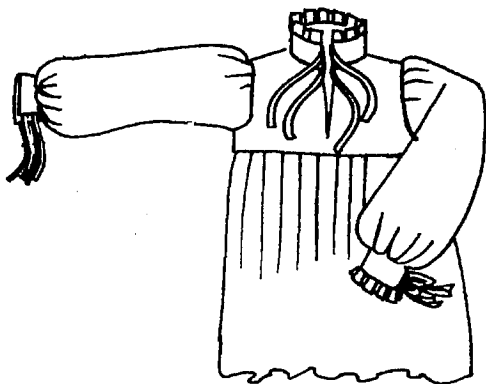
Citat ursprungligen från en bok av Thoinot Arbeau som publicerades 1588: "To perform the reverence, you will keep the left foot firmly on the ground, and bending the right knee, carry the point of the toe a little to the rear of the left foot, at the same time doffing your bonnet or hat and saluting your damsel and the company, as you see in the picture. When the reverence has been performed, straighten the body, and replace your bonnet: then, advancing your right foot, bring and keep the two feet together. The reverence done, assume a goodly modest attitude."

Tema 1550-1580

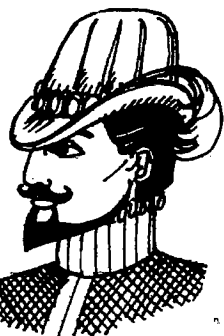

Dampösskjorta. Den kan vara utformad som ev vanlig slät blus med pösärmar, eller vara i singoallastil med en stor uringning ovanför bysten.

Manspösskjorta. Även denna kan vara utformad på olika sätt. Som damskjortan med mycket tyg vid kragen, utan avtagningen med rynket osv.

Nedan finns ett antal olika huvudklädnader för män och kvinnor, olika samhällsklasser!

Månadens händelser

Inbördeskriget på Visingsö -97

Resan till Visingsö ägde rum på fredagskvällen den 12 september. Det var jag Tjodrik, Elise, Gerulf, Laurenc och Bente från Arinholm som avreste från Växjö. Två bilar avgick. Laurenc och Gerulf i en, och jag och damerna i den andra. På vägen hämtade vi också upp John Keith. Det som är mest värt att minnas från resan, och kanske den svårast att glömma, är sträckan mellan Husqvarna och Gränna. Denna sträcka på 1,5 mil tog 7 minuter...

På lördagen vaknade jag själv med en fruktansvärt dålig rygg, och fick ta det svåra beslutet att inte kämpa i inbördeskriget. Jag ägnade mig i stället åt lite lugnare bågskytte. Med en lånad Rottingbåge placerade jag mig på en åttondeplats. Elise lyckades mycket bra i fäktningsstriden.

Höjdpunkten på helgen var självklart själva inbördeskriget. I detta deltog John, Gerulf och Laurenc. John Och Gerulf stred på rebellernas sida för ett självständigt Visingsö. Laurenc däremot stred på kungens sida. Var det manne ett sätt att garantera att Theleborgs namn under alla omständigheter skulle hamna på den vinnande sidan? Hur som helst så vann rebellerna. Alla våra kämpar gjorde bra ifrån sig, och hade en mycket trevlig dag. Åtminstone om man fick döma av leendet på Johns läppar. Senare på kvällen lämnades Visingsö åter tillbaka till kungen, efter viss förhandling.

På lördags kvällen ägde den stora banketten rum. Detta var dessvärre inte någon av mina mest lyckade banketter. En av rätterna var något som till färg och konsistens liknade den underbara fisksoppa som då och då serveras på våra Theleborgska banketter. Skillnaden var att den fisksoppa som serverades totalt saknade salt och kryddor. Enligt mitt tycke ingen höjddare. Höjdpunkten på banketten var Äppelkaka med vaniljsås. Att den blev god kan vi nog tacka Ekström för. Det blev relativt tidigt i säng, för att vara en bankett kväll. Till och med för att vara mig.

På söndagen var det hemfärd. Denna ägde rum i ett något lugnare tempo (relativt sett), och saknade missöden.

Eder Tjodrik

.....

Nya uppgifter!

Ariellas nya adress:
Greger Svärd & Ariella Landqvist
Östra Torget 2b
341 38 Ljungby

Vår hemsida finns inte längre på den gamla adressen: <http://www.tufvan.hv.se/>
~medeltidsforeningen
jag hör av mig med en nya adress!

Swen

Månadens händelser

Krigshelgen i Theleborg

När Lage, Magnhild och Gotfrid från Torsheim på fredagskvällen kom till Theleborg var samlingslokalen tyst och tom, och väldigt låst. När de väl lyckats få dit lite Theleborgare så blev undervåningen ockuperad av högskolans musikgång som spelade allt annat än medeltida musik under kvällen. Men vad betyder väl lite mundan musik i vänners glada lag. Framåt mitt i natten ramlade det in fyra Upp tuningar - Svartkatt, Nicodemus, Linda och Mikael (hm.. medeltida namnen på de två sista har tyvärr fallit mig ur minnet). På morgonkvisten följande dag anlände (pinsamt, har inte heller dessa medeltida namnen) tre Atwidha medlemmar, Pontus, Robin och Sebastian när vi andra satt och åt våran frukost. Efter mycket om och men så kom kämparna i sina rustningar och bågskyttarna strängade sina bågar.

Totalt var det en skara på ett tjugotal glada Nordrikare som samlades och utbytte erfarenheter, tankar och idéer under helgen i det höstkyliga vädret. Nio tappra kämpar stred stundtals i regn under glada tillrop. Några av nybörjarna fick blodad tand och började genast att fundera på rustningstillverkning. Bågskyttarna kämpade även de - mot vinden och den envisa kylan. Men trots det bistra vädret så var det en lyckad helg!

Gwen

Tillökningsbud, Theleborg förökas!

Då Loke äntligen beslöt sig för att det var dags att ta sig an världen visade han sig vara en frisk, stark och söt liten flicka vid namn Alva .

Hon föddes 15/10:e kl.22.20 och vägde vid födseln 3020gr och var 48 ståtliga centimeter lång. Hon är jättesöt och hittills utan busungetendenser, trots påbråt.

Hon verkar dock ha ärfvt moderns näsa, egensinnighet och envishet samt faderns morgonhumör, öron och ögon.

//Meddelar de lyckliga föräldrarna: Lovisa och Germund

När lilla Sol bestämde sig för att titta ut och sprida lite solsken var det den 9 september. Hon var 47 centimeter lång och vägde 3255 gram vid födseln och var helt utan skrynklor enligt den stolte barnafadern Eirikr!

Lilla Sol är en pigg liten krabat som redan har lyckats ta komandot i familjen Grotmaak/Börjesson. Numera styrs livet efter hennes mat- och sovklocka som inte riktigt stämmer överrens med resten av familjens vanor.

//Fakta ihopsamlat av Gwen!

Jag vill i egenskap av kassör hälsa de två nyaste medlemmarna välkomna till Theleborg!

Oktoberfest/ Friherrebal

Lördagen den 18 oktober samlades Storhärads medlemmar i Arinholms föreningslokaler under eftermiddagen och diskuterade, sjöng, läste i medhavda böcker och pysslade. Det var Gwen, Nicolaij, Stig, Vendela, Gerulf, Aelfrik, Eirikr, Eliese, Mats (en av våra distansmedlemmar) och Reidmar som kom från Theleborg.

Vi kom framåt lunchtid och åt i Kalmar innan vi mötte övriga folket. Pyssel, pyssel och åter pyssel var det som alla Arinholmare hade för sig. Dekorationer till banketten av blommor och blader fullkomligen (nästan..) bara sprutade ur händerna på dem. Ett glatt gäng sysselsatte sig med glatt skuttande danser utanför och fortsatte sedan med skön sång. Lite fäktning förekom bland intresserade och resten av oss sydde/broderade eller läste.

Eftermiddagen övergick i kväll och vi åkte till slottet. Vi tågade in till kasematten tillsammans, och gick sedan in till det dukade bordet i den ordning som vi blev uppropade i (utom jag då som totalt glömdes bort...) *ynk*.

Första rätten efter herr Rolands middagsbön var blomkålssoppa och bröd. Här höll han även sitt hov och Sigrid Enarsdotter som under ett Visbyhov blivit av med sin, av herr Roland skänkta mark, fick den här åter i sin ägo. Efter några andra ärenden skedde det.....

Troman Stig Bergsman Sjöfarare och hans dam trofru Vendela övertog makten i Storhärad. Detta skedde med allas gillande, alla utom herr Roland givetvis. Han ropade på sina vakter/knektar som kom, men inte ställde sig Gerulf, Aelfrik och Nicolaij på hans sida inte. De ställde trofast upp på Stig och Vendela och så gjorde även Erasmus som fram tills nu vaktat friherren. Efter mycket ordkrig och lite underfundigheter förflyttades herr Roland till andra änden av bordet. Han slapp döden och blev istället gårdskarll på Stigs gård i Arinholm. Detta fann inte hans gillande alls.

Nästa rätt på banketten var lax och svamppaj som sedan följdes av lammkött med linsröra och myntagele. Pricken över i-et var den underbara efterrätten som bestod av russin och aprikoskräm (tror jag) med vispad grädd. Efter detta inmundigades det mer vätska och alla småpratade med varandra i glada vänners lag! Stig, Vendela, Aelfrik, Mats och Eirikr åkte hemåt under kvällen men resten av Theleborgarna stannade kvar i Arinholm. Kring tolvslaget troppade de sista banketttagarna iväg. Vi Theleborgare fick den stora äran att sova i föreningslokalen och lallade ditåt mitt i natten. Då nyckeln hamnat på avvägar (Eliese och Roland ledde hem en lite överförfriskad Kalmarit och hade nyckeln med sig) försökte vi att öppna ett fönster som tidigare varit öppet i lokalen. Nu var det inte det längre upptäckte vi! Klirr sa det! Oups! Jaja, sånt händer. Så småningom kom vi in och somnade i omgångar. Lite nattfäktning förekom.

På morgonkvisten (hm....) knallade vi iväg till staden för en frukostlunch och Reidmar skulle hämta droskan och sedan möta oss. Droskan hade desvärre haft inbrott och en hel del av våra saker var borta. Vikingasvärd, ringbrynja, korg med saker m.m och en laddare till en mobiltelefon (!). Vi polisanmälde detta (med mycket besvär) och styrde sedan kosan hemåt. Ett lite snopet slut, men vi tar nya tag och kommer igen, och igen och...

Gwen numera tilltalad "Knektens frilla"

Informativt & kul

Priser under 1500-talet

1500

Yrke och lön: Smeddräng 2 örtugar (16 penningar) om dagen. Redesven 6 mark örtugar (1152 penningar) samt en dräkt från Marienburg och kohud till skor, per år. Kläder: Man: En kappa 20 öre (480 penningar). Kvinna: 3 silvernålar 3 mark (576 penningar). 2 alnar kläde 1 mark (192 penningar) Mat: 1 tunna (= 125,6 liter) sill 10 mark (1920 penningar). 1 tunna bairsalt 10 öre (240 penningar). Dryck: 1 tunna (= 125,6 l) mjöd 4* mark (768 penningar) Lantbruksprodukter: 1 läst (= 12 skeppund, 1 skeppund = 170 kg, 1 läst = 2040 kg) korn 17 mark 3 örtugar (3288 penningar) Militärutrustning: 1 skålpund (= 425 g) krut 5 örtugar (40 penningar) Resor: Ersättning för "en lång resa till Danmark" troligen från Stockholm 10 mark (1920 penningar) Böcker: Bindning av Stockholms stads skottebok 1 mark (192 penningar) Nöjen: 1 spelman 10 mark (1920 penningar) om året. Övrigt: 1 lispund (= 8* kg) vax 3-4 mark (576-768 penningar). Kittel 4 mark (768 penningar)
Kurs cirka år 1500: 1 mark silver = 10 mark penningar.

1510

Yrke och lön: 1 dagsverke 3 örtugar (24 penningar) (utom maten). Kläder: Man: 1 par skor 4-10 örtugar (32-80 penningar). Kvinna: 1 aln engelskt kläde 1 mark 2 penningar (194 penningar). Mat: 1 skålpund (= 425 g) peppar * öre (12 penningar). 100 oblater 10 penningar. 1 skålpund mandel 8 örtugar (64 penningar). 1 tunna smör (= 16 lispund, 1 lispund = 8* kg, 1 tunna = 136 kg) 5-6 mark (960-1152 penningar) Dryck: 1 stop (= 1,3 l) vin 10 örtugar (80 penningar). 1 tunna (= 125,6 l) öl 10 öre (240 penningar). Lantbruksprodukter: 1 läst (= 2040 kg) korn 12 mark örtug (2304 penningar) Militärutrustning: 12 dalpilar 3* örtugar (28 penningar) Resor: Transportkostnad Reval - Lübeck 1 läst (= 2040 kg) 10 mark (troligen svenska) (1920 penningar). Övrigt: 1 bägare i svarvat trä 4* örtug (36 penningar). 3 Skålpund (= 425 g) ljusgarn 1 öre (28 penningar). 1 läst (= 170 kg) kalk 5* öre (132 penningar). Nederländskt altarskåp i Nordingrå kyrka 300 mark (57600 penningar).
Kurs: 1 mark silver = 13 mark penningar

1520

Kläder: Man: vadmalsbosor 2 öre (48 penningar). Mat: 1 skålpund (= 425 g) honung 1 örtug (8 penningar). 1 tunna (= 125,6 l) salt kött 4-5 mark (768-960 penningar). 1 skeppund (= 170 kg) fläsk 6 mark (1152 penningar). Dryck: 1 tunna (125,6 l) vin (för ärkebiskopen) 11* mark (2208 penningar). 1 tunna öl 15 öre (360 penningar). Lantbruksprodukter: 1 spann (= 73,5 l) råg 8 örtugar (64 penningar) Exportvaror: 1 fat (157 l) järn 3 mark (576 penningar). Övrigt: 1 lispund (= 8* kg) vax 8 mark (1536 penningar). 20 takbrädor 6 örtugar (48 penningar).
Kurs: 1 mark silver = 22 mark penningar. Den låga kursen beror främst på det usla klippingmyntet. I övrig höll kursen till ca 1525 vanligen 19-21 mark.

1530

Yrke och lön: Dagsverke 1* öre (36 penningar). Årslön till slottsfogden på Tavastehus 20 mark

(3840 penningar) jämte 6 alnar kläde till ett värde av 6 mark (1152 penningar). Kläder: Man: 1 mårdskinn 8 öre i örtugar (dvs 1 mark örtug = 192 penningar). 1 stycke kläde om 20 alnar 13-15 mark (2496-2880 penningar). Mat: 1 tunna (125,6 l) baiersalt 26-32 öre (624-768 penningar). 1 tunna smör (136 kg) 15 mark (2880 penningar), 1 tunna (125,6 l) saltad lax 12 mark (2304 penningar). Lantbruksprodukter: 1 läst (= 2040 kg) korn 84 mark i örtugar (16128 penningar). Paret oxar 24 mark (4608 penningar). Militärutrustning: Stigbyglar 3 öre i örtugar (72 penningar). Övrigt: Lispund (= 8* kg) vax 6-6* mark (1152-1248 penningar). För läsande av en mässa 2 örtugar (16 penningar).

1540

Yrke och lön: Legodräng 4-5 mark örtugar (768-960 penningar) om året. Kläder: Man: 1 aln hälsingelärf 2 örtugar (16 penningar). 1 stycke kläde om 20 alnar 16-18 örtugar (128-144 penningar). Kvinna: 1 aln engelskt kläde 2 mark (384 penningar). Mat: 1 tunna (= 125,6 kg) saltad lax 16-17 mark (3072-3264 penningar). 1 tjog ägg * öre (12 penningar). 1 tunna (136 kg) smör 8 daler (dalern var vid denna tid värd 3-4 mark) (4608-6144 penningar). 1 kanna honung 6 öre (144 penningar). Dryck: 1 fat (= 157 l) vin från Lissabon 70 mark (13440 penningar). 1 tunna tyskt öl 4* mark (864 penningar). Lantbruksprodukter: 1 tunna (= 142-165 l) råg 5 mark (960 penningar). 1 läst (= 12-13 tunnor) korn 35* mark örtugar (6816 penningar). Resor: Transport av smör Västervik - Vadstena 3 mark (576 penningar). Böcker: Bibeln på svenska 10 mark (1920 penningar). Övrigt: 1 lass ved 1 öre (24 penningar). Kurs: 1 mark silver = 20 mark penningar

1550

Yrke och lön: 1 dagsverke 4 öre (96 penningar). Fogde 60 (1152 penningar) mark om året. Kläder: Man: 1 aln fin sammet 8 mark (1536 penningar). Kvinna: 4 packar lammskinn om 50 decker (10 styck, om skinn och hudar) 18 ungerska gyllen (17648 penningar) (1 ungersk gyllen är värd drygt 2 daler). Mat: 1 tunna (= 125,6 l) salt 7 daler (5376 penningar). 1 lispund (= 8* kg) smör 2 mark örtugar (184 penningar). Dryck: 2* kanna (= 2,65 l) 2* mark 1 öre 1 örtug (512 penningar). 1 kanna öl 6 penningar. Lantbruksprodukter: 1 häst 9 daler (6912 penningar). Militärutrustning: 1 slagsvärd 12 mark 2304 penningar). Resor: Forlön för transport av torsk från Söderköping till Stockholm 2 mark (384 penningar). Transport från Stockholm till Danzig 1 läst (på 1500-talet 12-24 tunnor beroende på innehåll och tidpunkt) 3 mark (576 penningar). Ungersk gyllen = dukat värd drygt 2 daler.

1560

Yrke och lön: Årslön för dräng 6 mark (1152 penningar). Årslön för kokerska 4* mark (864 penningar). Fjädermakare vid hovet 200 mark örtugar (38400 penningar), en jul och en sommarklädnings, 2 pund råg, 3 pund malt, 1 oxe, 2 får, 1 svin, 1 fjärding smör, 1 fjärding sill, 2 tunnor torsk samt fri verkstad. Vissa årslöner kan ha inkluderat okända naturaförmåner. Kläder: Man: 1 par stövlar 1 mark (192 penningar). Kvinna: 154 alnar lärf 43* mark (8352 penningar), 1 aln lärf drygt 54 penningar. 1 aln sammet 12 mark 6 öre (2448 penningar). Mat: * skeppund (= 170 kg) finska gäddor 11 mark (2112 penningar).

1 hare 3 örtugar (24 penningar). 1 får 3 öre (72 penningar). 34 kannor (= 2,65 l) honung 28 mark (5376 penningar), 1 kanna 158 penningar. Dryck: 1 kanna brännvin 8 öre 2 penningar (194 penningar). Lantbruksprodukter: 1 ko 19 mark (3648 penningar). Hantverksvaror: 100 spik 2 öre (48 penningar). 9 tennfat med en vikt av 1* skålpund (= 425 g) 6 mark (1152 penningar). Militärutrustning: Rustning som skyddar mot skott ger dess bärare 45 mark (8640 penningar) i årslön. 1 bössa 14 mark (2688 penningar). Resor: Transport Stockholm Stralsund 1 läst (12-24 tunnor) 5 mark (960 penningar). Natthärbärge med ett mål mat 2 öre (48 penningar). Böcker: 1 bok (24 ark) papper 2 öre (48 penningar). Övrigt: 18 mark (= 425 g) vax 3 mark 6 öre (720 penningar).

1570

Yrke och lön: Dagsverke 8 öre (192 penningar). Piga 8 -12 mark (1536 - 2304 penningar) om året jämte naturaförmåner. Fogde 100 mark (19200 penningar) om året. Kläder: man: 1 hatt 4 mark (768 penningar). Kvinna: 1 aln vadmal 1 mark (192 penningar). Mat: 1 pund (= 8* kg) smör 6 mark (1152 penningar). 1 spann (= 73,5 l) rovor 1 mark (192 penningar). 1 tjäder 4 öre (96 penningar). 1 kanna (= 2,65 l) honung 3* mark (672 penningar). Dryck: 1 fat (= 157 l) lübskt öl 50 mark (9600 penningar). Lantbruksprodukter: 1 hingst 10-11 mark (1920-2112 penningar). 1 gill (fullgod) ox 15 mark (2880 penningar). Militärutrustning: 1 pansarskjorta 10 daler (15360 penningar). Resor: Frakt Stockholm - Danzig 1 läst (12-24) tunnor 2 daler (3072 penningar).

Kurs 1 daler = 8 mark. Svår inflation 1569-1575 ger till sist en kurs på 1 daler = 32-40 mark.

1580

Yrke och lön: Dagsverke *-1 mark (96-192 penningar). Kläder: Man: 1 hatt 1* daler (1152 penningar). 1 par stövlar 6 mark (1152 penningar). Kvinna: 1 aln vadmal 2* öre (60 penningar). Mat: 1 tunna (= 136 kg) smör 11-12 daler (8448-9216 penningar). 1 lispund (= 8* kg) 2 mark (384 penningar). 1 höna 1* öre (36 penningar). Dryck: 1 kanna (= 2,65 l) öl * öre nytt (12 penningar). 1 kanna gott öl 1 gammal örtug (18 penningar). Militärutrustning: Att hålla en soldat samt denne med häst 440 mark (84480 penningar) om året. 1 handeldvapen med patron-kök 28 mark 5376 penningar). Böcker: Tryckt bok 4 mark (768 penningar) per sida. Övrigt: 1 sadel 20 mark (3840 penningar).

1590

Kläder: Man: 1 aln dystergrönt engelskt kläde 4 mark (768 penningar). 1 aln svart engelsk kläde 4 mark (768 penningar). Kvinna: 1 aln lärft 12 öre (288 penningar). Mat: 1 tunna (= 125,6 l) strömming 8-11 mark (1536-2112 penningar). Dryck: 1 åm (= 144-157 l) vin 14 daler 3 mark 6 öre (11472 penningar). Militärutrustning: 1 harnesk 6 daler (4608 penningar). Resor: Transport Stockholm - Dundee 6 daler (4608 penningar) per läst. Skjutslegan 3 öre (72 penningar) milen.

Kurs: Den svåra myntförsämringen 1590-1592 ger alltmer sjunkande kurs, som sämst 1 daler = 84 mark i *-ören.

© Erik Smithir

Källa: Vad kostade det? Lars O Lagerqvist och Ernst Nathorst-Böös

---

Informativt & kul

"Om slåssa-spektakel på medeltiden"

eller

"Aktivt underhållningsväld som kulturhistoria!"

- "Vadå slåss med träpinnar?"

- "Skulle de va' nåt för en karl?"

- "På medeltiden slogs dom ju på riktigt ju, med hästar, lansar och svärd och sånt..."

Känner du igen situationen där du står obekvämt svarslös i situationen? Här kommer en liten kortkurs i hur det egentligen (eller åtminstone antagligen - det är ju i alla fall historia) förhöll sig, och vad det är vi försöker efterlikna när vi slåss till fots med våra silvertejpade rottingsvärd och stundom halvdana rustningar samt regler där man inte får slå varandra på smalbenen.

- "Varför slåss på låtsas egentligen?"

De olika medeltida underhållnings-slåssa-formerna utvecklades ur de träningsövningar som riddare, krigare och soldater hängav sig åt. Dessa s.k. hastiludium (spjutlekar) är lika gamla som krigskonsten i sig och tilldrog sig antagligen en viss uppmärksamhet från folk och få då det troligen var både ljudmässigt och visuellt ganska spektakulärt (damm, metall, skrik, blänk och blod). Det blev efterhand vanligt för de som hade råd att hålla någon form av hastiludium vid bröllop, kröningar eller dubbande (dvs. när helst adeln samlades). I en del italienska städer hade man årliga stora slag på skoj mellan olika stadsdelar, kanske för att avreagera motsättningar på ett relativt fredligt sätt men troligare för man tyckte det var kul.

- "Vad tänker folk på då, är de helt ute och cyklar?"

Naturligtvis hängav man sig med tiden åt olika varianter, t.ex. turnering, där man delade i riddarna i lag som slogs mot varandra i rustning, med riktiga men slöa svärd på ett slagfält med läktare för publiken (s.k. melee). Det fanns även en variant där kämparna mötte varandra man mot man till häst eller till fots (s.k. joust). Ett krx med dessa tillställningar var ju att de var farliga, det finns exempel på festligheter där hundratals riddare dött i de glada(?) lekar som tillhörde sådana tilldragelser. De kostade naturligtvis även massor av pengar att hålla vilket gjorde att det var förbehållet högadeln (som hade råd med de rustningar som krävdes).

Informativt & kul

- "Vad sysslar då vi med?"

Ända sedan det romerska rikets dagar hade man sysselsatt sig med en annan kampform parallellt med de mer spektakulära turneringarna, det var den så kallade behourden som förblev populär under hela medeltiden och var en viktig del av träningen för unga krigare. Även behourden hölls ofta vid bröllop och dylikt. Den väsentliga skillnaden är att man slåss med låtsas-träsvärd (eller ibland svärd gjorda av valben), dessa svärd kallades batons (vårt ord batong torde nog härröra därifrån). Dessa batons finns i olika texter specificerade. I en text skall en baton vara det huvudsakliga offensiva vapnet och bestå av en två och en halv fot lång träkäpp. Det sägs även att kung Richard I av England var med och slogs i en behourd som utkämpades med sockerrör under sin resa till det heliga landet. Vid slutet av trettonhundratalet utvecklades den så kallade klubbturneringen i Tyskland. I en klubbturnering slogs man till fots med batons och endast slag över midjan gällde. Efter någon timme bytte man till slöa riktiga svärd och övergick till en turneringsform där det gällde att slå bort hjälmprydningen för motståndaren. Redan på fjortionhundratalet fanns det dessutom en form av marskar som kolade att vapen och rustningar höll i förväg uppsatta måttspecifikationer. Detta skedde oftast dagen, eller dagarna innan en behourd och de godkända vapnen märktes (t.ex. brännmärktes) för att på detta sätt sälla bort farliga vapen.

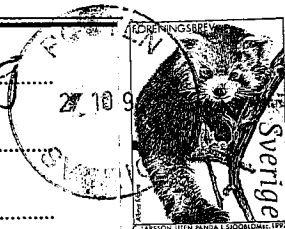
* - "Ja, ja. Men den däringa silberteppen då?"

Vid formellare behourder dekorerade man ofta les batons. T.ex. vid Edward I av Englands behourd i Windsor park år 1278. Där använde man svärd av valben med förgyllda läderfästen och med silverfärgade pergament limmade på bladen, en medeltida variant av silbertepp! Detta användes dock INTE på rustningarna, något som vi borde ta efter. Laga hellre med läderremmar eller snören, även om det är sista-minuten-lagningar. Det ser betydligt bättre ut för eventuell publik, som förhoppningsvis tycker lite synd om "riddaren" med den bristfälliga rustningen.

Se där! Vill Du nu veta ännu mer kan Du lämpligen vända Dig till min källa, nämligen "The Bohourdium Tradition: Historical precedents for SCA Combat" av den påläste Sir Michael DeLacy som finns till beskådande inklusive ytterligare källor på <http://www.soton.ac.uk/~roy/sca/flame/war/beh.html>

Troman Germund Korte, nästan utan tejp på rustningen.

Skickas till: Nenne & Jörgen Danberg
Adress: Dragon 7
Post nr: 191 78 Sollefteå

Theleborgs kalendarium

7-9 nov Mårtensfest i Torsheim
dec Dricka Jul i Kronobergs slottsruin
20 dec Midvinterfest i Arinholm

.....
Fler bidrag till tidningen är alltid välkommet!
.....

Informativt & kul

Citat av Theleborgare

Laurenc: "Det finns inga begränsningar för min totala tillgivelse och kärlek till Gerulf"

Gerulf svarar snabbt och bestämt: "JO, det finns det!!!"

Laurenc kontrar: "Jag är en rak gosse, jag älskar dig på det där sättet!"

Gerulf vid serveringen av grönsakssoppa: "Någon har tappat en massa grönsaker i min soppa"

Eliese något senare: "Nu satte de på barderna igen!"

Laurenc sent på natten: Om man står på ett ben och säger chuchelichu (kuckeliku), är man full eller nykter då??"

Gwen när hon såg på lilla söta Sol: "Åh, en ny medlem!"